

# ОЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

Байгалийн өөрийн  
аясаар нөхөн сэргэх  
явл



Үрээр нөхөн сэргээх

Залуужижк нөхөн  
сэргэх

Хосолмол нөхөн  
сэргээлт

Байгалийн аясаар эсхүл хүний оролцоотойгоор ойн модны шинэ үе бий болж нас бие гүйцсэн хөгшин модыг орлодог үйл явц юм. Ойжуулах ажлын үндсэн зорилго нь ойг нөхөн сэргээх явдал юм. Ойн нөхөн сэргэлтийг байгалийн өөрийн аясаар болон зориудаар хэмээн хоёр ангиладаг.

Ойд ургаж байгаа модноос шинэ мод төлжиж ургахыг байгалийн сэргэн ургалт гэнэ. Сэргэн ургаж байгаа явц нь зөвхөн байгалийн өөрийн аясаар явагддаг. Мэргэжлийн хэллэгээр бол эх модноос үржих бий болсон шинэ ой гэж нэрлэдэг. Модны үр газарт унах, салхинд хийсэх, төлжиж залуужих гэх мэт замаар шинэ ой ургаж бий болдог. Шинээр ургасан ойг дотор нь үрийн, залуужсан, хосолмол гэж хуваадаг.

Танд бас нэгэн нууц хэлж өгье! Жишээлбэл энэ юу гээч ...

Салхинд хийсэж эсхүл эх модноосоо тасарч газарт унах явцыг байгалийн аясаар үрээр нөхөн сэргэх гэнэ. Үр цаашдаа амжилттай ургах хамгийн таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх шаардлагатай. Нялх хүүхдийг хайлран асарч өсгөдөгтэй ижил үрийг ч мөн ингэж бойжуулдаг. Байгалийн аясаар үржсэн нас бие гүйцсэн модыг (эх мод гэж нэрлэдэг) ой судлаачид өсөлтийн үеэс нь сонгон авч цаашид бойжуулдаг. Ойд зориудаар хамгийн эрүүл чийрэг модыг үлдээж өвчилж гэмтсэн, хорчгор модыг нь отголдог.

Байгалийн аясаар залуужиж байгаа нөхөн сэргэлтийг хожуулын болон үндэснийгээж ангидааг. Хожуул болон том модны үндэснээс салаалан ургаж байгаа найззуураар нь ангиж байгаа юм. Мод бэлтгэлээс үлдсэн хожуулаас найззуур ургаж ой нөхөн сэргэдэг.

“Агаарын довтолгоо” буюу салхинд хийссэн үрийн талаар дуулсан уу?  
Ой судлалд салхинд хийссэн үрээс ургасан ойг ингэж нэрлэдэг юм.

Байгаль өөрөө нөхөн сэргэнэ – зарим зүйлийг хүний оролцоотой хийнэ! Ингэж бие биенээ нөхөж хамтран ажиллах нь хамгийн шилдэг арга юм. Ой нэгэнт байгалийн аясаар сэргэх боломжгүй болсон тохиолдолд хүний оролцоотойгоор ойжуулалтын ажил хийдэг.



Сайн байцгаанаа уу?  
Шинэ ой хэрхэн үүсж бий болдгийг  
та мэдэх үү? Ойжуулалт гэж юуг  
хэлдэг вэ?



Хүний оролцоотойгоор ойг зориудаар нөхөн сэргээдэг. Үүнд үрээр (тарих) ургуулах эсхүл тарьц, суулгац шилжүүлэн суулгаснаар ижил настай модноос бүрдсэн ой ургадаг.

Ойг зориудаар нөхөн сэргээхэд ямар ДАВУУ  
болон СӨРӨГ тал байдгийг мэдэх үү?

Зориудаар нөхөн сэргээхийн давуутай тал

- » сор модноос гаргаж авсан тарьц, суулгац ашиглах боломжтой
- » таримал ой отгон, жигд, цэгтэй ургадаг
- » таримал ойд менежмент явуулах, тайралт, сийрэгжүүлэлт хийхэд тохиоромжтой
- » эх модны үрийн жилээс хамааралгүй

Зориудаар нөхөн сэргээхийн сөрөг тал

- » нүцэн талбайд сүүдэрэлх мод ургуулах зорилгоор тарьц, суулгац суулгах боломж бага
- » дан бүрэлдэхүүнтэй ой бий болох – monoculture
- » мал, ан амьтан хохирол учруулах магадлал ондөр, ялангуяа хашаа хатгаагүй тохиолдолд
- » ертөг ондөр (суулгацын унэ + ойн талбайд шилжүүлэн суулгах ажлын хэлс)



Ойг нөхөн сэргээх нь маш их ажиллагаа шаардлагатай!  
Ямар ямар ажил хийх шаардлагатай байдгийг мэдэх үү?

Ойд нөхөн сэргээлт хийх ажлын бэлтгэл

- » зэрэг ургамлыг түүж цэвэрлэх
- » хөрсний чанарыг сайжруулах – сийрэгжүүлэх
- » хөрсөө борлогч чийгэлэнэ
- » тохиоромжгүй мод, бут соёг болон мод бэлтгэлээс үзсэн хог хаягдлыг зайлдуулна



Гар аргаар ухсан нүхэнд тарьц, суулгацаа суулгаж ойжуулах ажил хийдэг. Бүх төрлийн тарьц, суулгацыг шилжүүлэн суулгадаг. Нүхээ гар аргаар хүрз, жоотуу, лоом эсхүл нүхлэгч багаж ашиглан ухна. Үндэсний систем нь шулуун, өтгөн саглагар бус ургамлыг завсар гарган суулгадаг (*štěrbinová*) аргыг өргөн хэрэглэж байна. Төрөл бүрийн багажаар тарьц, суулгацаа суулгах нүхээ ухаж бэлтгэнэ.

